अस्यापवादो यथा, राजमार्त्तण्डे।
"विषप्रदिग्धेन हतस्य पत्रिणा
मृगस्य मांसं शुभदं चतादृते।
यथा तथाचाण्डुपाद एव
प्रदूषितोऽन्योऽपदं शुभावहम्॥"
अथ पञ्चशलाकाचक्रम्।
"ऊर्द्ध्वं रेखास्थिताः पञ्च तिर्य्यक् पञ्च तथैव च।
द्वे द्वे च कोणयो रेखे साभिजित् कृत्तिकादिकम्॥
शम्भुकोणे द्वितीये तु लेखयेत् सर्व्वकर्म्मणि।
क्रूरैर्भिन्नमथो सौम्यैर्नक्षत्रं परिवर्ज्जयेत्॥
नक्षत्रापाते च ये दोषा ये च सप्तशलाकके।
ते सर्व्वे प्रभवन्त्यत्र नाम्ना पञ्चशलाकके॥
अथ चक्रान्वये कश्चित् पादवेध इष्यते॥"
तदुक्तं रत्नमालायाम्। केचित्तत्रापीच्छन्ति पादवेध इति। इति पञ्चशलाकाचक्रम्॥ *॥
रत्नमालायाम्।
"ऋक्षं द्वादशसप्तदशरविनौस्तुस्तृतीयं गुरुः
षष्ठं चाष्टममर्कजस्तु पुरतो हन्ति स्फुटं नक्षया।
पश्चात् सप्तममिन्दुजस्तु नवमं राहुः सितः
पञ्चमम्।
द्वाविंशं परिपूर्णमूर्त्तिरतुपः सन्ताड्ययेन्नेतरत्॥"
नक्षापातोऽयम्॥ *॥
"पापात् सप्तमगः शशी यदि भवेत् पापेन
युक्तोऽथवा
यत्नात् तं परिवर्ज्जयेत् सुनिमतो दोषो ह्यसं
कथ्यते।
यात्रायां विपदो गृहे सुतवधः चौरेषु रोगोद्भवो-
ऽप्युद्वाहे विधवा व्रते च मरणं मूलश्च पुंस्क-
र्म्मणि॥" *॥
"रविमन्दकुजाक्रान्तं मृगाङ्कात् सप्तमं
त्यजेत्।
विवाहयात्राचूड़ासु गृहकर्म्मश्रवेशने॥"
यामित्रवेधः॥ *॥
"मूलत्रिकोणनिजमन्दिरगोऽथ पूर्णो
मित्रर्क्षसौम्यशुभगोऽथ तदीक्षितो वा।
यामित्रवेधविहितानपहृत्य दोषान्
होराकरः शुभमनेकविधं विधत्ते॥"*॥
भोजराजः।
"त्रिषड्दशैकादशगो दिनेशः
सुतार्थसौभाग्यशुभप्रदः स्यात्।
वेधश्चदासाष्टमराशिसंस्थः
शेषेषु रुग्दुःखसुखः करोति॥"
रविशुद्धिः॥ *॥
"कन्यानक्षत्रशुद्धौ स्याद्विवाहः शुभलग्नयाम्।
पश्चाद्गर्भ्यशुद्धा तु यात्रापुष्योत्सवादयः॥"
विद्याधरीविलासे।
"पुंसामकः स्त्रियो योनिर्योषितामम्बुतद्युतिः।
अतः पुंयोषितोः प्रश्नं बलमर्कशशाङ्कजम्॥
गोचरश्चन्द्रविन्द्वं कन्यायाः बलतः शुभं वीक्ष्य।
विलोकनेन पुंसः शेषैरक्षैरपि विवाहः॥
द्वितीयपुत्राङ्गतः प्रभाकरः
त्रयोदशाद्दात् परतः शुभप्रदः।
न जन्मसप्तव्ययरन्ध्रगस्तथा
करोति पुंसामपि तादृशं फलम्॥"
तथा त्रयोदशाद्दात् परतः॥*॥
"त्रयोदशदिनान्यर्को दश षड्धरणीसुतः।
सार्द्धं दिनञ्च शीतांशुर्मासमेकादशं तमः॥
सौरिः पादाधिकं वर्षं मासानष्टौ बृहस्पतिः।
भवनार्द्धं भृगुः सौम्यो यावद्राशिशुभाः फलम्॥
कष्टं व्रतादिके दद्युर्न तथा शेषभागगाः॥ *॥
लग्ने तत्पञ्चमे तूर्य्ये नवमे दशमे तथा।
गुरुर्भृगुर्वा दोषघ्नो विवाहे वर्द्धते शुभम्॥"
अयमेव सुतद्विकयोगः॥ *॥
"गोधूलिं त्रिविधां वदन्ति मुनयो नारीविवा-
हादिके
हेमन्ते शिशिरे प्रयाति मृदुतां पिण्डीकृते
भास्करे।
ग्रीष्मेऽर्द्धास्तमिते वसन्तसमये भानौ गते
दृश्यतां
सूर्य्ये चास्तमुपागते च नियतं प्रावृट्शरत्-
कालयोः॥*॥
लग्नं यदा नास्ति विशुद्धमन्यद्-
गोधूलिका तत्र शुभा वदन्ति।
लग्ने विशुद्धे सति वीर्य्ययुक्ते
गोधूलिका नैव फलं विधत्ते॥*॥
नास्मिन् यद्वा न तिथयो न च विष्टिवारा
ऋक्षाणि नैव जनयन्ति कदापि विघ्नम्।
अत्याहतः सततमेव विवाहकाले
यात्रासु चायसुदितो भृगुजेन योगः॥*॥
मार्गे गोधूलियोगे प्रभवति विधवा माघमासे
तथैव
पुत्रायुर्धनयौवनेन सहिता कुम्भे स्थिते
भास्करे।
वैशाखे सुखदा प्रजाधनवती ज्येष्ठे पतेर्म्मानदा
आषाढ़े धनधान्यपुत्रबहुला पाणिग्रहे
कन्यका॥"*॥
विवाहपटले।
"गूढ़ा धनुषि च कुलटा ततपूर्व्वार्द्धे सतीत्यपरे
जगुः॥"*॥
ज्योतिःसारसंग्रहे।
"विवाहे तु दिवाभागे कन्या स्यात् पुत्र-
वर्ज्जिता।
विरहानसदन्धा वा नियतं स्वामिघातिनी॥*॥
महाभारते।
"रात्रौ दानं न शंसन्ति विना चाभयदक्षि-
णाम्।
विद्यां कन्यां द्विजश्रेष्ठा दीपमन्नं प्रतिश्रयम्॥"*
व्यासः।
"रिक्तासु विधवा कन्या दर्शेऽपि स्याद्विवा-
हिता।
शनैश्चरदिने चैव यदा रिक्ता तिथिर्भवेत्।
तस्मिन् विवाहिता कन्या पतिसन्तानवर्द्धिता॥"
स्मृतिः।
"धर्म्मार्थकाममोक्षाणां दाराः संप्राप्तिहेतवः।
परीक्ष्यन्ते प्रयत्नेन पूर्व्वमेव करग्रहात्॥"*॥
मनुः।
"अव्यङ्गाङ्गीं सौम्यनाम्नीं हंसवारणगामिनीम्।
तनुलोमकेशदशनां मृद्वङ्गीमुद्वहेत् स्त्रियम्॥"*
शातातपः।
"हंसस्वनां मेघवर्णां मधुपिङ्गललोचनाम्।
तादृशीं वरयेत् कन्यां गृहस्थः सुखमेधते॥"*॥
भविष्ये।
"प्रतिष्ठिततलाः सम्यक् रक्ताम्भोजसमत्विषः।
तादृशाश्चरणा धन्या योषितां भोगवर्द्धनाः॥"
प्रतिष्ठितो भूमौ लग्नः समस्तलोऽधोभागो येषां
ते तथा॥ *॥ मनुः।
"नोद्वहेत् कपिलां कन्यां नाधिकाङ्गीं न
रोगिणीम्।
नालोमिकां नातिलोम्नीं न वाचाटां न पिङ्ग-
लाम्॥
नर्क्षवृक्षनदीनाम्नीं नान्त्यपर्व्वतनामिकाम्।
न पक्ष्यहिप्रेष्यनाम्नीं न च भीषणनामिकाम्॥"
प्रतिप्रसवमाह मत्स्यसूक्ते।
"गङ्गा च यमुना चैव गोमती च सरस्वती।
नदीभ्यां नाम वृक्षे मालती तुलसी अपि।
रेवती चाश्विनी मेषु रोहिणी शुभदा भवेत्॥"
कालचिन्तामणौ।
"नेत्रे यस्याः केकरे पिङ्गले वा
स्याद्दुःशीला श्यावलोकेक्षणा च।
कूपो यस्या गण्डयोः सस्मिताया
निःसन्दिग्धा बन्धकी तां वदन्ति॥"*॥
नन्दिकेश्वरपुराणे।
"श्यामा सुकेशी तनुलोमराजी
सुभ्रूः सुशीला सुगतिः सुदन्ता।
वेदीविमध्या यदि पङ्कजाक्षी
कुलेन हीनापि विवाहनीया॥
दृष्टा कुदन्ता यदि पिङ्गलाक्षी
जोम्बा समाकीर्णसमाङ्गयष्टिः।
मध्ये च पुष्टा यदि राजकन्या
कुलेऽपि योग्या न विवाहनीया॥"*॥
हारीतः।
"तस्मात् कुलनक्षत्रविज्ञानोपपन्नां वरयेत्।"
नक्षत्रोपपन्नां नाड़ीनक्षत्रहीनाम्॥ *॥
नाड़ीनक्षत्रमाह खरोदये।
"अश्विन्यादि लिखेच्चक्रं सर्पाकारं त्रिनाड़िकम्।
तत्र वेधवशाज्ज्ञेयं विवाहादि शुभाशुभम्॥
त्रिनाड़ीवेधनक्षत्रमश्विन्यार्द्रायुगोत्तरा।
हस्तेन्द्रमूलवारुण्यः पूर्व्वभाद्रपदास्तथा॥
याम्यः सौम्यो गुरुर्योनिश्चित्रा मित्रजलाङ्ययम्।
धनिष्ठा चोत्तराभद्रा मध्यनाड़ीव्यवस्थिताः॥*॥
कृत्तिका रोहिणी सर्पो मघा स्वातीविशा-
खके।
उत्तरा श्रवणा पौष्णं पृष्ठनाड़ीव्यवस्थिताः॥*॥
अश्व्यादिनाड़ीवेधर्क्षे षष्ठं द्वितीयकं क्रमात्।